

Ἑπιστημονικαὶ Ἀνακοινώσεις

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΤΗΣ 19ης ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1937.

Ὁμιλητής: Ὁ καθηγ. κ. Ζολώτας.

Θέμα: Ὑπάρχει πληθώρα χρυσοῦ;

Κατὰ τὴν πρώτην ταύτην συνεδρίασιν τοῦ Συνδέσμου Πτυχιούχων Πολιτικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἑπιστημῶν συνεζητήθη ἀνακοίνωσις τοῦ καθηγητοῦ κ. Ζολώτα¹.

Εἰς τὴν συνεδρίασιν παρέστησαν, προσκληθέντες παρὰ τοῦ Συνδέσμου, οἱ κ. κ. Α. Διομήδης, Ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἀνωτ. Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου, Γ. Κοφινᾶς, τέως Ὑπουργός, Γ. Κασσιμάτης, Καθηγητὴς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, κτλ.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁμιλίας τοῦ κ. Ζολώτα καὶ ἀφοῦ ὁ κ. Πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου, διερμηνεύων τὰ αἰσθήματα τῶν ἀκροατῶν, ἠὺχαρίστησε θερμῶς τὸν ὁμιλητὴν, ἐπηκολούθησε συζήτησις.

Πρῶτος ἔλαθε τὸν λόγον ὁ κ. Μ. Πετρίτσης, ὅστις εἶπεν ὅτι ἡ ἀπὸ τοῦ 1934 παρατηρηθεῖσα αὔξησις τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς καὶ ἡ σημαντικὴ ὑψωσις τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν μὲ τάσεις καθαρῶς ὑψωτικὰς σπουδαίαν κέκτηται σημασίαν διὰ τὴν ἐπεξήγησιν αὐτῶν. Γεγονὸς ἀναμφισβήτητον εἶναι ὅτι ἡ τοιαύτη ἀνυψωτικὴ τάσις συμπίπτει μὲ τὴν ποσοτικὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς τοῦ χρυσοῦ, ἐν τούτοις τολμηρὸν ὥς καὶ ἐπικίνδυνον θὰ ἦτο νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἡ κυρία αἰτία τῆς τοιαύτης ὑψώσεως τῶν τιμῶν προέρχεται ἀπὸ τὸ μέρος μόνον τοῦ χρυσοῦ καὶ ὅτι ἐμφανίζεται αὕτη ὥς ἀποτέλεσμα τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς τοῦ πολυτίμου μετάλλου. Νομίζω δέ — συνέχισεν — ὅτι καὶ κατὰ τὴν ὑπὸ ἐξέτασιν περίοδον ὁ κυρίαρχος ρόλος τοῦ χρυσοῦ ὥς ρυθμιστοῦ τοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν ἔπαυσε ὑφιστάμενος. Ἐν πρώτοις ἡ ἐμφανισθεῖσα πρὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν ἄνισος διανομὴ τοῦ χρυσοῦ κατέστησε διὰ τῆς γνωστῆς πολιτικῆς τῆς στειροποιήσεως εἰς τὰ Κράτη ἔνθα ἀφθονεῖ, ὅχι μόνον τὴν νέαν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς τοῦ χρυσοῦ ἄνευ οὐδεμιᾶς οἰκονομικῆς καὶ νομισματικῆς χρησιμότητος, ἀλλὰ συγχρόνως διὰ τῆς ἐπιταθείσης ἀφαιμάξεως τοῦ πολυτίμου μετάλλου ἀπὸ ὠρισμένα Κράτη, ἐπέτεινεν ἔτι περισσότερον τὴν ἀνισορροπίαν καὶ κα-

¹ Ἡ ἐν λόγῳ ἀνακοίνωσις δημοσιεύεται εἰς τὸ παρὸν τεῦχος τῆς Ἐπιθεωρήσεως.

τέστησεν ἐντονωτέραν τὴν ἔλλειψιν τοῦ χρυσοῦ ἀπὸ τὰ ἐκδοτικὰ Ἰδρύματα, ὧν τὰ εἰς χρυσὸν ἀποθέματα ἐμειώνοντο σημαντικῶς. Οἱ λόγοι τῆς τοιαύτης μονομεροῦς κατευθύνσεως τοῦ χρυσοῦ ἀνευρίσκονται μᾶλλον εἰς ψυχολογικὰ αἷτια, ἐξ αἰτίας ἐλλείψεως ἐμπιστοσύνης ἐν Εὐρώπῃ λόγῳ τῆς πολιτικῆς ἀσταθείας καὶ τῆς ἀμφιβόλου ὁμαλῆς ἐξελίξεως τῆς διεθνοῦς καταστάσεως. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ἡ ἀνύψωσις τῶν τιμῶν δὲν προῆλθεν ἀπὸ τὸν χρυσόν, πόθεν πρέπει ν' ἀναζητηθῇ αὕτη; Νομίζω ὅτι εἰς τρεῖς συγκεκριμένους λόγους εἶναι δυνατόν νὰ βασισθῇ τις διὰ τὴν ἱκανοποιητικὴν ἐπεξήγησιν τῆς τοιαύτης ὑψώσεως:

α') Εἰς τὴν συντελεσθεῖσαν ὑποτίμησιν καὶ εἰς τὴν δι' αὐτῆς ἐπιτεῦξιν τῆς εὐθυγραμμίσεως τῶν διαφόρων νομισμάτων, ἀλλὰ πρὸ παντὸς διὰ τῆς σχετικῆς σταθεροποιήσεως τῆς τιμῆς τῶν συναλλαγμάτων, ἥτις ἐγένετο διὰ διεθνοῦς συμφωνίας (τοῦ Ὀκτωβρίου 1936).

β') Εἰς τὴν πολιτικὴν, τὴν ὁποίαν ἠκολούθησαν τὰ περισσότερα καὶ δὴ τὰ μεγαλείτερα Κράτη, ὡς πρὸς τὴν τεχνικὴν αὔξησιν τῶν τιμῶν διὰ τῆς λελογισμένης ρυθμίσεως τοῦ διευθυνομένου νομίσματος καὶ πρὸ παντὸς διὰ τῆς πολιτικῆς τῶν κρατικῶν ἐξόδων.

γ') Εἰς ὠρισμένα ἐπίσης Κράτη ἡ ἀκολουθουμένη πολιτικὴ τῶν Τραπεζῶν προεκάλεσε τὴν ὥθησιν πρὸς τὴν οἰκονομικὴν δραστηριότητα.

Ἐὰν εἰς τὴν ὑπὸ μελέτην περίοδον, κατὰ τὴν κρίσιν μας, ὁ χρυσὸς ὡς προσεπάθησα νὰ ὑποδείξω, οὐδόλως ἢ ἐλαχίστας προσέφερεν διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνόρθωσιν ὑπηρεσίας, εἶναι ἄδηλον ὁποῖα θὰ εἶναι ἡ μέλλουσα ἐπ' αὐτοῦ ἐξάρτησις τῶν τιμῶν. Ἡ κυρίαρχος ρυθμιστικὴ ἐπὶ τῶν τιμῶν ἐνέργειά του φαίνεται κατὰ πολὺ μειωθεῖσα, ἐν τούτοις ὅμως αἱ προβλέψεις ἐπὶ τοῦ προκειμένου καὶ ἄστοχοι καὶ ἐπικίνδυνοι καθίστανται. Ὁρθότερα καὶ ἀσφαλεστέρα εἶναι ἡ γνώμη, ἡ παραδεχομένη ὅτι ἡ σχέσις τῆς νέας παραγωγῆς τοῦ χρυσοῦ πρὸς τὸ γενικὸν ἐπίπεδον τῶν τιμῶν κατὰ πολὺ πρέπει νὰ ἐξαρτηθῇ ἀπὸ τὴν μελλοντικὴν θέσιν, ἣν θὰ κατέχῃ οὗτος εἰς τὴν νέαν ὁργάνωσιν τῆς νομισματικῆς πίστεως.

Ὁ κ. Φ. Μεσσινέζης ἐτόνισεν ἀκολούθως ὅτι τὸ ζήτημα τῆς ἐπιδράσεως τοῦ χρυσοῦ ἐπὶ τῶν τιμῶν δὲν δύναται νὰ ἐξετασθῇ μεμονωμένως, ἀλλ' ἐν συναρτήσῃ πρὸς γενικώτερα οἰκονομικὰ ζητήματα, ἀφορῶντα τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ διεθνοῦς ἐμπορίου καὶ τὴν συμμετρικὴν διοχέτευσιν χρυσοῦ εἰς τὰς διαφόρους χώρας. Τὰ προβλήματα ταῦτα θὰ ἠδύναντο ν' ἀντιμετωπισθῶσι κυρίως διὰ τῆς ἐπιτεύξεως διεθνοῦς συμφωνίας. Ταύτην θὰ δύναται ἴσως νὰ πραγματοποιήσῃ ἡ Τράπεζα Διεθνῶν Διακανονισμῶν.

Ὁ κ. Δ. Δελιθιάνης παρατηρεῖ: 1) Ὡς πρὸς τὴν κριτικὴν τῶν προβλέψεων τῆς ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ Ἐπιτροπῆς τῆς Κοινωνίας τῶν Ἑθνῶν, ὅτι αὕτη ἦτο ἴσως ὑπεράγαν αὐστηρά, καθ' ὅσον αὗται ἐγένοντο ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι θὰ διετηρεῖτο ὁ χρυσοῦς κανὼν καὶ δὴ ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀφρικῇ. Ἐξ ἄλλου τὸ κόστος τοῦ βίου εἶναι πάντοτε μεγαλείτερον πλησίον τῶν χρυσωρυχείων. Συμφωνεῖ ὅμως ἀπολύτως πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ζολώτα ἐξενεχθεῖσαν κριτικὴν περὶ τῆς παρα-

λείψεως τῆς ἐξετάσεως τῆς ἐπιδράσεως ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν τῶν χρυσω-
ρυχείων ἐκ τῆς πτώσεως τῶν τιμῶν ὑπὸ ταύτης.

2) Ὡς πρὸς τὴν ἀποθησαύρισιν χρυσοῦ, τὴν ἀπὸ τοῦ φθινοπώρου
τοῦ 1936 μείωσιν τῆς ἐν Ἑλθετῖα καὶ Ὀλλανδία, ἥτις πιθανὸν νὰ ἐπε-
κταθῇ προϊούσης τῆς ἐμπιστοσύνης εἰς τὰ διάφορα νομίσματα.

3) Ὡς πρὸς τὴν ἀποστείρωσιν χρυσοῦ, ὅτι αὕτη εἶναι σφόδρα ἐπω-
φελὴς ἔνεκα τῆς ἀποφυγῆς συναλλαγματικῶν διακυμάνσεων, καὶ

4) Ὡς πρὸς τὴν χρησιμοποίησιν χρυσοῦ εἰς τὰς διεθνεῖς πληρω-
μάς, ὅτι αὕτη παρ' ὅλας τὰς συμβάσεις συμψηφισμῶν, ἠὺξήθη πολὺ
ἔνεκα τῆς εἰς μεγάλην κλίμακα μεταφορᾶς κεφαλαίων διὰ κερδοσκο-
πικοῦς κυρίως λόγους ἀπὸ χώρας εἰς χώραν.

Ὁ κ. Κατηφόρης συμφωνεῖ μὲν καὶ οὗτος ὅτι αἱ προβλέψεις
τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Χρυσοῦ ὑπῆρξαν ἐσφαλμέναι καὶ ὅτι ἡ ἐπακολου-
θήσασα ἐγκατάλειψις τοῦ χρυσοῦ κανόνος δὲν ἀρκεῖ διὰ νὰ δικαιολο-
γήσῃ τὴν ἐναντίον πρὸς τὰς προβλέψεις τῆς ἐξέλιξιν τῆς παγκοσμίου
χρυσοπαραγωγῆς, πλὴν τονίζει ὅτι αἱ προβλέψεις περὶ τῆς παραγωγῆς
χρυσοῦ εἶναι πάντοτε ἐξαιρετικῶς δυσχερεῖς (πρβλ. καὶ ἡ κατὰ τὸ τέ-
λος τοῦ 19ου αἰῶνος ἀποτυχία τῶν προβλέψεων τῶν Michel Chevalier
καὶ Stanley Jevons), ἰδίᾳ δὲ σήμερον ὅτε ἡ παραγωγή τοῦ εὐγενοῦς
μετάλλου ρυθμίζεται καὶ ἐπὶ τῇ βάσει πολιτικῶν λόγων. Ἀκολουθῶς
ἔθιξε τὸ ζήτημα τοῦ ἐπιπέδου τῶν τόκων καὶ τὸ ζήτημα τῆς «στειρώ-
σεως», καταλήγων δὲ διετύπωσε τὴν γνώμην ὅτι αἱ σημεριναὶ ἀνάγκαι
χρυσοῦ δι' ἰσοζύγισιν πληρωμῶν εἶναι ἀπείρως μεγαλείτεραι ἢ ἄλλοτε,
λόγῳ ἰδίᾳ τῆς τεραστίας μεταπολεμικῆς ἀναπτύξεως τῶν διαφόρων μορ-
φῶν τοῦ κινητοῦ πλούτου, παρέπεμψε δὲ εἰς σχετικὸν ἄρθρον του δη-
μοσιευθὲν ἐν τῇ «Ἐργασίᾳ» (Νοεμβρ. 1934), ὅπου ἐμελέτησε κάπως
ἐκτενέστερον τὸ σχετικὸν ζήτημα.

Ὁ κ. Ι. Πίντος ἐκφέρει τὴν γνώμην ὅτι τὰ μέτρα τὰ λαμβανό-
μενα εἰς τὰς διαφόρους χώρας διὰ τὴν στεριοποίησιν τοῦ χρυσοῦ εἶναι
καὶ λίαν δαπανηρὰ καὶ ἀμφιθόλου ἀποτελέσματος. Τοῦτο δὲ διότι συμ-
βαίνει πολλάκις τὰ χρησιμοποιούμενα γραμμάτια πρὸς ἀγοράν χρυσοῦ,
νὰ μὴ χρησιμοποιῶνται πρὸς πραγματικὴν τοποθέτησιν κεφαλαίων, ἀλλὰ
νὰ προεξοφλῶνται ὑπὸ τῶν πιστωτικῶν τραπεζῶν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ
συντελοῦν εἰς τὴν μεταβολὴν τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας. Τὸ μέ-
τρον ἐπομένως τῆς στεριοποιήσεως τοῦ χρυσοῦ, ἀνεξαρτήτως τῶν τερα-
στίων δαπανῶν, ἃς προκαλεῖ, μόνον παροδικὴν ἐφαρμογὴν δύναται νὰ
ἔχῃ. Ἡ ἀντιμετώπισις τῆς πληθώρας τοῦ χρυσοῦ, ἰδίᾳ δὲ τῆς κακῆς
κατανομῆς αὐτοῦ κατὰ χώρας, θὰ ἐπιτευχθῇ μόνον διὰ διεθνοῦς συμ-
φωνίας τῶν Ἐκδοτικῶν Τραπεζῶν. Τοιαύτη συμφωνία, ἀφορῶσα κυρίως
εἰς τὸ μονοπώλειον τῆς ἀγορᾶς τοῦ χρυσοῦ παρὰ τῶν Ἐκδοτικῶν Τρα-
πεζῶν, εἶχεν ἤδη ἐν ἔτει 1933 προταθῇ ὑπὸ τοῦ καθηγ. J. M. Keynes,
πλὴν δὲν ἐκρίθη τότε ὡς πρακτικῶς ἐφαρμόσιμος. Ἀπομένει, κατὰ συ-
νέπειαν, νὰ ἐξετασθῇ ἡ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην πρακτικὴ ἀντιμε-
τώπισις τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Ζολώτα ἀναπτυχθέντος σοβαρωτάτου προβλή-
ματος τῆς διεθνοῦς οἰκονομίας.

Ὁ κ. Ι. Παρασκευόπουλος φρονεῖ, ὅτι ἡ ἐξενεχθεῖσα γνώμη περὶ τῆς ἀδυναμίας ἐπαναφορᾶς τοῦ χρυσοῦ κανόνος, ὑπὸ τὴν ὀρθόδοξον αὐτοῦ μορφήν, δὲν εὐσταθεῖ ἀπολύτως, φρονεῖ δὲ ὅτι ἡ ἐπάνοδος εἰς τὸν χρυσοῦν κανόνα δὲν εἶναι ἀδύνατος καὶ ἀναπτύσσει τοὺς ὅρους καὶ τὰς προϋποθέσεις ὑπὸ τὰς ὁποίας μία τοιαύτη ἐπάνοδος εἶναι δυνατὴ καὶ συμφέρουσα εἰς τὴν διεθνῇ οἰκονομίαν.

Ὁ κ. Ζολώτας ἐν τέλει παρέχει συμπληρωματικὰς διασαφήσεις ἐπὶ τῶν προβλέψεων τῆς Ἐπιτροπῆς Χρυσοῦ, τονίσας ὅτι τὰ σφάλματα εἰς ἃ αὕτη ὑπέπεσεν, ἦσαν ἀπολύτως ἀδικαιολόγητα.
